

Ontwikkelingsfasen van de hond

Het sociale gedrag van de hond is niet aangeboren. Het is wel in aanleg aanwezig, maar moet door leerprocessen ontwikkeld worden. De hond krijgt, net als de mens, bij de geboorte bepaalde eigenschappen mee; de zogenaamde erfelijke eigenschappen, die van invloed zijn op zijn gedrag. Daarnaast doorloopt de hond, voordat hij volwassen is, een aantal fasen, die minstens evenveel invloed uitoefenen op zijn latere gedrag.

1. Neonatale (eet- en slaapfase), geboorte tot ongeveer 2 weken leeftijd.

In deze periode doet de pup niets anders dan groeien, slapen, drinken, wat rondkruipen om de tepel te vinden en zich ontlasten. De moeder masseert door likken de buikjes van de pups om het ontlasten te bevorderen. Om warm te blijven kruipen ze lekker tegen elkaar aan (contact liggen). Er is verder nog geen sociaal contact tussen de pups onderling. De pup is bij de geboorte nog niet af; de hersenen zijn nog niet helemaal ontwikkeld, de oogjes en oortjes zijn nog dicht, hij ziet en hoort niets. De pup kent in deze periode ook nog geen angst. Reuk-, tast- en temperatuurzintuigen werken al wel, daarom is het belangrijk de pup iedere dag in handen te nemen om hem vertrouwd te maken met mensen. Verder kan hij ook piepen. Als hij te ver van zijn nestgenoten is verwijderd, hun lichaamswarmte niet meer voelt, piept hij erbarmelijk waarop de moeder reageert en hem terug brengt. Ongeveer op de 12de-13de dag gaan de ogen open maar hij kan pas rond de 18de dag zien. Omstreeks dezelfde tijd gaan de oortjes ook open en het reukvermogen ontwikkelt zich verder.

2. Overgangsfase (2-3 weken leeftijd)

De pup ontwikkelt zich nu heel snel. Met het ontwikkelen van de hersenen en van het moment dat hij ziet en hoort, begint hij op zijn omgeving te reageren. Hij kan nu ook op zijn pootjes staan en lopen. Vanaf de 20ste dag komen de tandjes door.

3. Primaire socialisatiefase (einde 3de week tot ongeveer 12 weken leeftijd)

Een zeer belangrijke periode in het leven van de hond, waarin hij allerlei ervaringen op doet maar dit ook op moet doen omdat dit van groot belang is voor zijn gedrag op latere leeftijd. In deze periode leert hij wie en wat hij zelf is en wie zijn soortgenoten zijn. Hij bindt zich als het ware aan deze wezens en zal daar later normaal mee omgaan en ze bijvoorbeeld niet als prooi beschouwen. De 4de t/m de 7de week wordt de door sommige wetenschappers ook wel inprentingfase genoemd, andere denken dat de inprenting maar een paar dagen duurt. Het is in ieder geval een gevoelige periode waarin de pup vooral vertrouwd raakt met zijn directe leefsituatie. In deze, maar zeker ook in de 2de deel van deze fase die van de 7de tot ongeveer de 12de week duurt, is de pup zeer ontvankelijk voor nieuwe indrukken. Hij zal dan ook veel contact met mensen moeten krijgen, zodat hij de geur van mensen goed in zich op kan nemen om ze ook als soortgenoot te leren kennen. Het is gebleken dat in deze periode alle indrukken die de pups opdoen, in het geheugen wordt opgeslagen. Het kan later moeilijk worden ingehaald. Pups worden dus in contact gebracht met zoveel mogelijk mensen, dieren, dingen en situaties en moeten de rust en de tijd krijgen om alles goed te bekijken, besnuffelen en soms in de bek te nemen. Omdat de pups in deze periode zo leergierig en nieuwsgierig zijn, proberen ze van alles en nog wat uit en moeten ze heel erg veel spelen, niet alleen met speelgoed maar vooral ook met elkaar, binnen het eigen nest maar later ook op puppycursus. Ze leren de grenzen van het spel kennen en de kracht van hun eigen kaken. Alle beleefde ervaringen worden op volwassen leeftijd als normaal beschouwd. Pups die in deze fase geïsoleerd opgroeien en geen of weinig contact hebben met andere honden hebben gehad, zullen later altijd problemen hebben om in andere honden soortgenoten te zien. Ze zullen zich asociaal gedragen tegen hen. Pups die niet of weinig in contact zijn geweest met mensen, zullen deze eng vinden

en zich daarnaar gaan gedragen. Omdat een groot deel van de primaire socialisatiefase bij de fokker wordt doorgebracht is deze mede verantwoordelijk voor deze periode.

Tussen de 3-5 weken gaat de pup overal frank en vrij op af zonder angst voor mensen, dieren en dingen. Na ongeveer 5 weken reageert hij voor het eerst angstig, hij herstelt zich echter vrij snel. Later zal dit herstel steeds langer duren. Wanneer de pup 7 weken oud is, is het toenaderingsgedrag en het vluchtgedrag in evenwicht, daarna neemt het toenaderingsgedrag af en het vluchtgedrag neemt toe. Rond de 12de week is dit proces voltooid en vanaf die tijd zal de pup onbekende en nieuwe zaken met gepaste terughoudendheid onderzoeken. U begrijpt dat als een pup geïsoleerd is opgegroeid en hij pas na de 12de week naar de nieuwe eigenaar gaat dit voor grote problemen kan zorgen.

De pups worden intussen steeds onafhankelijker, ze zijn goed in staat vast voedsel te eten en drinken nog nauwelijks bij hun moeder. Voor de meeste rassen is rond de 8ste week de beste tijd om naar de nieuwe eigenaar te gaan. Het is de taak van de nieuwe eigenaar om verder te gaan met de socialisatie door de pup overal mee naar toe te nemen en zoveel mogelijk indrukken te laten krijgen van de wereld waarin hij zal leven. Vergeet echter niet om de pup ook rust te geven, dus niet elke dag de hele dag met hem op stap. Indrukken blijven het beste "hangen" wanneer ze herhaald worden. Het wandelen met de pup gaat ongeveer met 5 minuten per levensmaand, dus een pup van 4 maanden $4 \times 5 = 20$ minuten wandelen per uitlaatbeurt. De pup kan nu ook worden geleerd in huis zindelijk te zijn en waar hij wel en niet op mag kauwen. Spelenderwijs worden hem de basis oefeningen aangeleerd: zit, af en hier, maar zeker ook aan de lijn meelopen zonder te trekken.

Tussen de 8 en de 10 weken leeftijd beleeft de pup een periode van emotionele instabiliteit, waarin gemakkelijk angstindrukken worden gevormd. Blijf dus te allen tijde rustig en houdt de leiding.

4. Secundaire socialisatiefase (12de week t/m 6de maand)

Een periode die belangrijk is voor de relatie in de toekomst tussen de hond en zijn roedel/gezinsleden. Als het goed is kent de hond zijn plaats in zijn roedel/gezin. Als hij voldoende leiding krijgt is hij vrolijk en tevreden, er heerst rust in de roedel en de jonge hond voelt zich veilig. De hond wordt echter ook ondernemender, verlegt zo nu en dan zijn grenzen en probeert zijn roedelgenoten uit om te zien hoever hij kan gaan. Hij komt niet meer direct wanneer je hem roept, en voelt zich niet meer geroepen om bepaalde oefeningen uit te voeren. Of hij kan ineens gaan grommen als iemand in de buurt komt. Het enige dat werkt is in deze periode een stabiele leider te blijven die duidelijk en consequent is.

5. Puberteit (ongeveer vanaf een leeftijd van 6 maanden)

Vanaf ongeveer de 6de maand breekt de puberteit aan, bij de een treedt het eerder op dan bij de ander. De ene hond vertoont ook meer puberaal gedrag dan de ander. De touwtjes worden, indien nodig wat meer aangetrokken en we accepteren geen gedrag wat niet door de beugel kan. Teefjes worden in deze periode voor de eerste keer loops en reutjes gaan hun poot optillen bij het plassen en zullen hun blaasinhoud over meerdere plekken willen gaan verspreiden tijdens het uitlaten. Als de rangorde op dit moment niet duidelijk is zal de hond zeker een greep naar de macht gaan doen op een leeftijd van 2-2 ½ jaar.

Naarmate de pup volwassen wordt, ontwikkelt hij zijn roedelgedrag. Dit gedrag is een resultaat van zijn verzamelde ervaringen en van het effect van de geslachtshormonen die vanaf het begin van de puberteit worden gevormd. In een gezin wordt de hond ertoe aangezet een geschikte rol binnen het gezin te vinden. Hoewel de hond vroeg geslachtsrijp wordt, wordt de emotionele volwassenheid pas een jaar later bereikt. Op elk moment van de geslachtsrijpheid tot de volwassenheid kan de hond zijn plek binnen het gezin aanvechten. Dit doet de hond niet omdat hij een rothond is of omdat hij u wilt pesten maar omdat zijn instinkt dit zegt. Zorg er dus altijd voor dat de rangorde in huis duidelijk is en ook blijft.

6. Volwassenfase (ongeveer vanaf 1-2 jarige leeftijd, afhankelijk van het ras)

Honden die verrijkt zijn opgegroeid hebben het gemakkelijker dan honden die weinig of niets hebben meegemaakt. Ook in deze periode kan men echter de hond nog veel aan of afleren als dit op de juiste manier wordt aangepakt.

7. Ouderdomsfase

Grote honden zijn meestal eerder oud dan de wat kleinere honden. Door lichamelijke gebreken kunnen er gedragsveranderingen ontstaan. Probeer de hond zo actief te houden als mogelijk is voor een oudere hond. Wanneer het lichamelijke misschien niet meer mogelijk is veel met de hond te spelen of lopen is het waarschijnlijk nog wel mogelijk hem geestelijk te stimuleren.